

Är finnarnas våldsbrottslighet beroende på att de är halvprimitiva?

Av professor VELI VERKKO.

Det har gjorts gällande att en hög frekvens i brotten mot liv av likartad natur som i Finland kan påträffas inom en hel rad halvprimitiva samhällen (Uruguay, Portugal och Bulgarien) och att förklaringen till finnarnas höga frekvenstal i fråga om dessa brott står att söka på denna linje.

Man kan självfallet vara av olika åsikt om vilken måttstock som bör anläggas på primitiviteten eller halvprimitiviteten. Det rimligaste är dock att bildningsnivån och de sociala förhållandena utgör de viktigaste kriterierna, då man bestämmer primitivitetsgraden hos olika folk. Det torde icke vara möjligt att på sakliga grunder förutsätta att brottsligheten hos ett folk eller samhälle är större eller mindre för att detta folk är primitivt eller halvprimitivt. I mina undersökningar „Våldsbrottslighetens beroende av folklynnets och andra etniska faktorer“ Helsingfors 1936, och „Om bestämmandet av utvecklingsriktningen och nivån inom brottsligheten mot liv och misshandelsbrottsligheten, II delen“ Helsingfors 1931, har jag gett exempel på primitiva och halvprimitiva folk, som har låg våldsbrottsfrekvens.

Jag behandlar först lapparna i Finnmarken i Norge. Amsmanen i Finnmarken A. T. Urbye, som senare var norskt sändebud i Helsingfors, har år 1911 skildrat lapparna på följande sätt:

„Lapparna äro välvilliga och våldsgärningar förekomma sällan bland dem. De dricka gärna då tillfälle ges om de inte hindras av någon av de religiösa väckelser som tidtals bemäktiga sig befolkningen. Vanligen äro de likväl i druckets tillstånd vänliga och gemytliga — stora ord saknas väl icke, men dessa leda sällan till våldshandlingar.“

Från Ryssland föreligger märkliga statistiska uppgifter för åren 1908—1912 om tvenne folk som hör till denna kategori, nämligen mordvinerna från den finsk-ugriska och kirgiserna från den turkisk-tatariska språkgruppen. Bland antalet personer som vid distriktsdomstolarna och rättshoven dömts för uppsåtligt brott mot liv var enl. kriminalstatistiken beräknat per 1 milj. av respektive befolkningssiffror 7,22 mordviner och 2,94 kirgiser medan talet för hela riket var 14,34. I fråga om viljadråp var relationen 1,95 mordviner, 3,45 kirgiser och för hela Ryssland 18,11, med avseende på dråp utan direkt uppsåt, dråp av annan person vid slagsmål eller vid excess i nödvärn och vid dödsvållande 8,01 mordviner, 4,99 kirgiser och 23,34 för hela riket. Vidare för misshandel med dödlig påföljd 14,26 mordviner, 5,79 kirgiser, 35,46 hela befolkningen, för misshandel av anförvant 1,95

mordviner, 0,47 kirgiser, 2,46 hela riket, för annan misshandel 13,28 mordviner, 1,07 kirgiser medan talet för hela befolkningen var 37,53.

Av det ovan anförda kan man se, att tvenne på ett lägre utvecklingsstadium stående folk med avseende på våldsbrottsfrekvenser på ett avgörande sätt skiljer sig från befolkningen i hela Ryssland. Särskilt fäster man sig vid de låga siffrorna för viljadråp och misshandel med dödlig påföljd hos mordvinerna och kirgiserna. Båda dessa brottsarter är som bekant betingade av alkoholbruket och den låga frekvensen inom dessa brott visar att alkoholen icke spelar någon särskilt betydande roll vid våldsbrottens upprinnelse hos dessa folk.

I det forna Brittiska Indiens nordvästliga gränsprovins (North West Frontier Province) utgjorde antalet brott mot liv som kommit till polisens kännedom räknat per 100.000 inv. under åren 1925 och 1926 24,25 respektive 23,90. Motsvarande tal för Bengal Presidency var blott 1,90 och 2,11. För Madras Presidency var siffran för 1926 2,72.

North West Frontier Province är en bergstrakt bebodd av krigiska mohammedanska stammar, medan Bengalens och Madrasområdets bebyggare till största delen utgöres av hinduer. Med stöd härav kan vi anta att våldsbrottligheten bland hindufoiken är tämligen obetydlig. Denna uppfattning bekräftas av uppgifterna om hinduernas passiva läggning. Den franske psykiatern Émile Laurent lämnar på grundvalen av sina besök i Kalkuttas fångelser följande skildring av dem:

Hindun är i allmänhet och i synnerhet i Bengalen och de södra provinserna en synnerligen vek och ömtålig varelse. Fjättrad av kastväsendets tvång är han alltid färdig till underkastelse. Laurent frågar: „Vilka äro de brott som kunna begås av en varelse, som är i nästan total avsaknad av energi och vars personlighet blivit så gott som utplånad? Han kan åtminstone icke ha specialiserat sig på våldsbrott. Dråp, slagsmål och andra våldsbrott förekomma också ytterst sällan. Sålunda fanns det i Kalkuttas fångelser blott ett ringa antal våldsbrottslingar och dessa hade merendels begått sitt brott under någon häftig passion förorsakad antingen av svartsjuka eller religiös fanatism. Bland dessa utgjordes flertalet av mohammedaner.“ Laurent påpekar att islam hos den stackars hindun förmår uppväcka en smula av den energi, som de omätliga religionsövningarna nött bort hos buddisterna.

Vi har nu behandlat fyra folk på rätt primitiv nivå, hos vilka våldsbrottsfrekvensen varit låg. Efter detta skall vi övergå till några folk som man ansett vara halvprimitiva. Vi börjar med japanerna.

I det japanska samhället finns otvivelaktigt vissa halvprimitiva drag. Antalet konstaterade brott mot liv var under åren 1920—22 beräknat per 100.000 inv. 2,30 och under åren 1923—24 3,27.

Detta betyder, att det på 100 i Japan konstaterade fullbordade brott mot liv under åren 1920—22 i Finland kom 341 och under åren 1923—24 287. Brottshäufigheten mot liv är således låg i Japan.

En liknande iakttagelse gjordes redan för ca 50 år sedan av den ryske forskaren E. Tarnowsky i en artikel „Le suicide et la criminalité au Japon“. Han påpekar att antalet för mord och vilja-dråp åtalade personer i allmänhet är ganska lågt i betraktande av att landet knappast hunnit lämna feodaltiden bakom sig. Siffrorna för dessa brott (de berör åren 1892—1905) står i ungefär samma proportion till folkmängden som i Frankrike och är betydligt lägre än antalet fall av brott mot liv i Italien och Spanien. Enligt uppgifter som jag fått av numera avlidne professor G. J. Ramstedt, Finlands envoyé i Tokio under många år, är japanernas alkoholtolerans god.

Ett annat folk som också har halvprimitiva drag är bretonerna i Frankrike.

Befolkningen på Bretagne-halvön utgöres till största delen av kelter som här kallas bretoner och talar det bretonska språket. Antalet personer som talar detta språk är c:a 1.300.000. Största delen av dem bor i departementet Finistère, där de obestriddligen utgör flertalet av departementets hela befolkning. Vi skall här nedan undersöka brottshäufigheten för detta departement emedan de ger en representativ bild av bretonernas brottslighet.

De keltiska folken på andra sidan Kanalen visar tydlig disposition för fylleri. Har bretonerna liknande anlag? Detta är lätt att utröna. Den franska kriminalstatistiken i sammandrag för åren 1826—1880 och 1881—1890 omfattar nämligen uppgifter om personer som dömts för fylleri i medeltal för åren 1876—1879 och 1896—1900 beräknat per 100.000 inv. Av dessa uppgifter framgår det att departementen Seine-Inférieure och Finistère under nämnda år tävlar om första platsen bland de franska departementen med avseende på fyllerihäufigheten. Medan relativtallet i fråga om fylleri för hela Frankrike under den förra perioden var i medeltal 18 och under den senare 123 var motsvarande relativtalt för departementet Finistère under den förstnämnda tidrymden 58 och under den sistnämnda 408.

Bretonernas disposition för dryckenskap är också allmänt känd. Den franske psykiatern Albert Bournet nämner ett gammalt ordspråk „être breton et être ivrogne est tout un“ (Att vara breton och att vara fyllerist är samma sak).

Trots detta är våldsbrottshäufigheten låg i Finistère enligt vad de statistiska siffrorna anger. Utgående från relativtalen finner man att Finistère under den långa perioden 1826—1880 med avseende på dråp och försök till dråp (meurtres et tentatives) stod på 43:e plats bland de franska departementen, med avseende på mord (assassinats) på 76:e, med avseende på förgiftning (empois-

sonnements) på 81:a och med avseende på dödande av föräldrar eller förföräldrar (parricides) på 20:e plats. De i sammandragen av den franska kriminalstatistiken för åren 1826—80 och 1881—1900 anförda medeltalen per år i fråga om de grövsta brotten mot individens person (d. v. s. sådana som avdömts vid assisdomstolarna) pekar också i samma riktning, om man på basen av befolkningssiffrorna jämför medeltalen för Frankrike med motsvarande tal för departementet Finistère. Betraktar man de lindrigare misshandelsbrotten (som handlagts vid korrektionstribunalen) kommer man till samma resultat som i fråga om de grövre brotten: de förekommer i relativt ringa utsträckning.

Bretonerna och lapparna i Finnmarken påminner såtillvida om varandra att båda dessa folk synbarligen har en god alkoholtolerans.

Med lika stora skäl som man hänfört portugiserna till de halvprimitiva folken kan man också räkna de i Spanien boende baskerna (en mindre del av baskerna bor nämligen på franskt område) till denna grupp. Professorn i straffrätt vid universitetet i Sevilla D. Federico Castejón y Martínez de Arizala har bl. a. publicerat ett kartogram, som visar den geografiska utbredningen av brotten mot individens person i Spanien under 50-årsperioden 1883—1932 beräknat per 100.000 inv. Siffrorna för åren 1883—1918 är hämtade ur spanska justitieministeriets statistik och för åren 1919—1932 ur den statistik som uppgjorts av de allmänna åklagarna i landet. Brottssiffrornas medeltal under 50-årsperioden har därefter jämförts med medeltalen av befolkningssiffrorna för respektive områden under perioden 1877—1930. De baskiska provinserna igenkänns på kartogrammet genom sina huvudstäder: Bilbao, San Sebastian, Vitoria och Pamplona. En blick på kartogrammet ger strax vid handen att våldsbrottsfrekvensen hos baskerna är låg i förhållande till de övriga spanska områdena.

Vi har sålunda gått igenom en serie såväl primitiva som halvprimitiva folk, som alla har låg våldsbrottsfrekvens. Denna serie är dock ofullständig såtillvida, att det i allmänhet är svårt att för dessa fall påträffa lämpligt statistiskt material till belysande av detta sakförhållande. Det anförda materialet vederlägger dock fullkomligt påståendet att primitivitetsgraden hos ett folk entydigt skulle bestämma brottslighetens natur.

Efter detta kan vi granska våldsbrottsligheten i Finland och ställs då inför frågan: Om våldsbrottsligheten i Finland vore betingad av samhällets primitiva struktur, varför skulle då denna brottslighet under innevarande århundrade ha tredubblats i förhållande till det förra seklet? Det är ju meningslöst att påstå att det finska folkets halvprimitivitet skulle yttermera ha tilltagit under de senast förflutna hundra åren.

Vad läskunnigheten beträffar, ligger Finland för närvarande mycket gynnsamt till jämfört med alla övriga länder. Också i

fråga om folkbildning, lust att inhämta kunskaper, sociala förhållanden m. m. står landet i främsta ledet bland världens olika nationer.

Det finska folkets dåliga alkoholtolerans låter sig icke förklara genom påståendet att folket vore halvprimitivt. Den härleder sig av helt andra orsaker.

Veli Verkko.

Straffrekvensen i forskellige sociale grupper.

Ved fuldmægtig, cand. polit. LAUGE R. KALLESTRUP.

Selvom det er almindeligt anerkendt — i det mindste i teorien — at der bør være det nøjeste samarbejde mellem kriminalpolitik og socialpolitik, er de undersøgelser, der på empirisk grundlag er foretaget for at belyse straffrekvensen i forskellige sociale grupper, overordentlig sjældne. Sådanne undersøgelser er meget vigtige til belysning bl. a. af spørgsmålet om, hvorvidt der findes bestemte erhvervsområder, der virker særlig tiltrækkende på personer, der måske har særlige „kriminelle anlæg“, eller om eventuelle forskelle i straffrekvensen inden for forskellige erhvervsgrupper kan forklares ved, at der kun findes ansættelses- og erhvervsmuligheder for tidligere straffede personer indenfor sådanne erhvervsområder. Såfremt der findes områder med relativt høj straffrekvens, kan disse herefter på den anden side komme til at virke som et dårligt miljø for de ikke straffede arbejdere, der er beskæftigede på samme arbejdsplads. Det har endvidere såvel fra et strafferetligt som fra et socialt synspunkt stor interesse at få belyst spørgsmålet om, hvorvidt beskæftigelse indenfor bestemte erhvervsområder kan indeholde større „fristelser“ eller muligheder for at begå forbrydelser end beskæftigelse indenfor andre erhvervsområder. Det skal dog straks fremhæves, at der her som på de fleste sociale områder er tale om et vekselvirkningsforhold mellem en lang række forskellige sociale faktorer, hvor det ofte er vanskeligt at måle den enkelte faktors betydning for det sociale forhold, man vil have belyst.

Nedenfor skal omtales et forsøg på at få spørgsmålet belyst på et enkelt socialt område, hvor der på forhånd var begrundet formodning om, at straffrekvensen var større end normal. I 1952 blev der i kartoteket på Anvisningskontoret for København og Frederiksberg udtaget 200 tilfældigt valgte personer indenfor fire forskellige erhvervsområder, der for gruppe A's og gruppe B's vedkommende begge er karakteriseret ved korte og stærkt vekslende arbejdsforhold (brændselsafbærere og havnearbejdere).